אוצר מדרשים — רזיאל המלאך

ספר רזיאל או רזיאל המלאך: היא ספר קדמון מאד על קבלה עיונית ומעשית, על כל מערכות צבא השמים ושמות המלאכים ומעשה בראשית ותפלות ונוסחי קמיעות והשבעות מלאכים ורוחות ושדים, וקצת מס' הקומה או שיעור קומה לר"י בן אלישע כ"ג. וכתוב בשער הספר כי המלאך רזיאל מסר את הספר הזה לאדם הראשון אחר ק"ל שנה לתשובתו, והוא מסרו לנח ולשם ולאברהם וכו', עד שעמד שלמה המלך ונגלו לו ספר הרזים והרבה ספרים נמסרו בידו, וזה נמצא יקר ונכבד מכולם (דפוס אמשטרדם דף ל"ד ע"א).

ספר רזיאל היה ידוע להראב"ע ומזכירו בפירושו עה"ת (שמות י"ד י"ט) וז"ל: "ובספר רזיאל הרוצה לעשות שאילת חלום יקרא בתחלת הלילה פסוק ויהי בשלשים שנה כי הוא ע"ב אותיות". אך בספר שלפנינו, בענין שאילת חלום לא נמצא לשון הראב"ע (עי' דף מ'), ונראה שהיה לו נוסח אחר. וכתב הרב יעב"ץ שספר רזיאל הוא מזויף (תורת הקנאות דף מ"ט ע"א בהגה"ה). ולדעת צונץ חובר בזמן הגאונים אבל נכלל בו דברים רבים מזמן מאוחר, ולפי דעתו גוף ספר רזיאל כולל רק כל ספר המלבוש (בראשו) ורוב ס' הרזים או ס' נח (בסופו). אולם ספר רזיאל הגדול אשר בתוכו – והוא כעין פי' לספר יצירה ומעשה בראשית ושם של ע"ב וכו' – הוא מזמן מאוחר, ודעתו נוטה ליחס את החלק הזה לבעל הרוקח. ולדעת פירסט הוא ס' סודי רזיא להרוקח. ויש מיחסים אותו לר"א אבולעפיא הרואה הידוע שהתכנה את עצמו בשם רזיאל. ספר רזיאל נדפס ראשונה באמשטרדם בשנת תס"א עם ציורים, ובו הציור הראשון של המגן דוד בדפוס. ונדפס אח"כ בהוראדנא תקנ"ג, קאפוסט תק"פ, אוסטראה תקפ"ז, לבוב ת"ר, ועם תקונים והגהות, ווארשא תקע"ב.